

Atsiskyrelių sodyboje buvę narkomanai melžia ožkas ir kepa duoną

Elvyra SABALYTĖ
„Lietuvos ryto“ korespondentė

Atstumtieji dirba žemę

Plungės rajono Pakutuvėnų kaime įsikūrusioje susitaikymo sodyboje ketvrti metai gyvena buvę narkomanai, alkoholikai, bandžiusieji nusižudyti bei dėl kitų priežasčių nelaimingi žmonės, save vadinantys pustelnikais.

Susitaikymo sodyboje, kuri yra vienas iš keturių Kretingos pranciškoniškojo jaunimo tarnybos projektų, nuolat gyvena 5–6 atsiskyreliai, o vasarą – apie 20 jaunų žmonių. Kiekvieną vasarą pranciškoniškojo jaunimo tarnyba Pakutuvėnuose rengia seminarus ir šeimų stovyklas, į kurias suvažiuoja per šimtą šeimų.

„Įvardyti, kas yra mūsų sodyba, labai sunku. Tai – ne prieglauda namai ar narkomanų sambūris, kaip daugelis galvoja, o vieta, kur visuomenės atstumtieji ieško Dievo ir bando susitaikyti su savimi ir savo artimaisiais, – sakė trečius metus bendruomenėje gyvenanti 26 metų vilnietė Jolanta Klietkutė. – Gyvename Minijos draustinyje, todėl savo rytdiena nesame garantuoti. Gal atvažiuos rytoj ministerijos atstovai ir, pritaikę kokį nors įstatymą, uždraus mums čia gyventi“.

Spartietišškai gyvenantys bendruomenės nariai, globojami vienuolių pranciškonų, verčiasi iš aukų, dirba žemę ir augina ožkas. Prieš porą metų viena vokiečių labdaros organizacija atsiskyreliams padovanojo keletą statybininkų vagonėlių, traktorių, patalynės, drabužių ir indų.

Atvykėlius priima 3 dienoms

Bendruomenės nariu tampama joie išgyvenus metus ir gavus kitų na-

Virgis Ruikis rūpinasi keturiomis ožkomis, keletu vištų ir triušių. Jis du kartus per dieną melžia ožkas, kurios duoda po 3–4 litrus pieno, lesina vištas ir šeria triušius, valo tvartą.

Atsiskyreliai, atsikraustę čia gyventi, nemokėjo net pamelžti dovanotos ožkos, todėl ją nusivedė pas artimiausius kaimynus ir paprašė išmokyti melžti. Kai reikėdavo plakti dalgį ar krauti į vežimą šieną, anksčiau mieste gyvenę atsiskyreliai patarimo klausiti irgi eidavo pas kaimynus.

Pinigai – bendruomenei

J. Klietkutė yra vienintelė bendruomenės narė, turinti darbą. Buvusi programuotoja vieną dieną per savaitę dirba kompiuteriu Kretingos pranciškoniškojo jaunimo tarnyboje. Per mėnesį uždirbanti po 200–400 litų moteris visus pinigus panaudoja bendruomenės reikmėms.

„Man ir mintis į galvą nešauna ką nors sau pirkti. Aš net ledų nenusiperku, tačiau kai labai jų užsinoriu, kas nors Kretingoje ima ir pavaišina, – sakė pašnekovė. – Drabužių neperku, nes užtenka tų, kuriuos atvežė vokiečiai, o papuošalai čia gyvenant niekam nereikalingi, negi prieš varnas puošius? Kosmetikos irgi nereikia, nes dažytis gyvenant Pakutuvėnuose būtų tiesiog absurdiška“.

Valgo du kartus per dieną

Bendruomenės nariai maitinasi tik du kartus per dieną – rytą ir vakare, o vietoj pietų, kuriems virti pritrūkstą pinigų, geria arbatą. Bendruomenės gyvenimo ritmas sutvarkytas taip, jog atsiskyreliai puikiausiai išsiverčia ir be pietų.

Susitaikymo sodybos gyventojai dažniausiai maitinasi daržovėmis ir krapais, o jei retkarčiais kas nors

Apie tai, jog Virgis apsigyveno susitaikymo sodyboje, nežino net jo tėvai, o daugiau jo niekas nepasigenda, nes amžinai keliaudamas nuolatinių draugų neturėjo. Į Pakutuvėnus klaipėdiškis neatsivežė jokių daiktų, nes vienintelį jo turimą – gitarą – kažkas pavogė.

Išgyveno artimųjų netektį

Šiaulietis Gediminas, nenorėjęs skelbti savo pavardės, pasiguodė, jog 1991 metais iškart mirė abu jo tėvai, o po savaitės palaidojo dar vieną brangų žmogų – krikštątvį.

„Sielvartą iš pradžių skandinavų alkoholyje, po to – narkotikuose, – sakė muzikanto, kulinaro, dailidės ir santechnikos profesijas turintis 33 metų vyriškis. – Baisiausia buvo, kai po tėvų mirties sužinojau, jog mano sesuo, norėdama viena pasiglemžti jų palikimą, ketino mane uždaryti į beprotnamį“.

Gediminas net pats neatsimena, kaip vieną dieną atsidūrė pas Šiauliuose gyvenantį kunigą, kuris per išpažintį išklauė visą jo gyvenimo istoriją. Kunigas vyriškiui patarė kreiptis į Kretingoje gyvenantį vienuolį. Kažkokia nenusakoma jėga vyriškį traukė kuo greičiau vykti į Kretingą, todėl tą pačią naktį pakeleivingomis mašinomis nuvažiavo pas tėvą Gediminą, o į Pakutuvėnus atėjo beveik pėsčiomis.

Išmoko tapyti ikonas

Ketvirtus metus bendruomenėje gyvenantis kauniškis Darius, prašęs neskelbti pavardės, keturiolika metų buvo narkomanas. 34 metų vyrą gydytojai laikė beviltišku ligoniu. Į sodybą jį atvedė Dievas: „Čia aš pirmą kartą pajutau Dievą“.

Prieš porą metų Pakutuvėnuose

Vilnietė J. Klietkutė nebenori grįžti į miestą.

V. Gaudiešius nuotr.

Atsiskyreliis Gediminas sakė, jog Pakutuvėnuose daiktai, be kurių neišsivertė gyvendamas Šiauliuose, neteko prasmės. „Aš čia beveik nieko neatsivežiau, nes daiktai man tik nuolat primintų praeitį, apie kurią nenoriu net galvoti“, – teigė Gediminas.

Prieš keletą metų pranciškonų vienuolių pastatytoje molinėje lūšnelėje atsiskyreliai gyventi nesiveržia, nes joje labai drėgna. Šį pavasarį akmenimis grįstame moliniame namelyje, kuriame yra tik du mediniai gultai, o ant sienų pakabinta keletas lentynų, apsigyveno V. Ruikis.

Iki šios vasaros Pakutuvėnuose

si J. Klietkutė. – Zakristijos durys sandariai neužsidaro, todėl žiemą ne vieną kartą esu atsibudusi gulėdama sniego pusnyje“. Zakristijos gyventojai žiemą kartais randa prie grindų prišalusius savo batus, o šlepetėse aptinka kaštonų ir plunksnų, kurių prineša pelės.

Moteris sakė, jog prisitaikyti prie neįprastų gyvenimo sąlygų padėjo dramos studijoje, kurią anksčiau lankė, įgyti įgūdžiai. „Lyja – gerai, telkšo purvas – irgi gerai. Aš net skėčio neturiu, nes su juo čia atrodyčiau juokingai“, – teigė pašnekovė.

Maudosi šaltajame arba kubilė

joje išgyvenus metus ir gavus kitų narių sutikimą. Svečių teisėmis bendruomenėje 3 dienas gali gyventi visi norintieji, kurių čia niekada netrūksta. Atvykėliai apnakvundinami kopolytelėse ir bažnyčios bokšte. Dėl ilgesnio jų pasilikimo sprendžia bendruomenė.

Susitaikymo sodybos taisyklės griežtai draudžia vartoti alkoholį, narkotines medžiagas, fizinę ir moralinę prievartą, gyventi po vienu stogu vyrams ir moterims. Atsiskyrėliai nežiūri televizoriaus, neskaito laikraščių, o telefoną, kurį neseniai įvedė, vadina tikra nelaimė, nes už jį reikia daug mokėti.

Kai kuriems atvykėliams teko pakilti sodybą, nes jie nepakluso bendruomenės taisyklėms – nesimeldė, klausydavosi radijo stoties M-1 ir ateidavo tik pavalgyti.

Smalsuolius, atvykusius į susitaikymo sodybą, stebina daug keistų dalykų. Tą dieną, kai sodyboje lankėsi „Lietuvos ryto“ korespondentė, keletas svečių su dvasios tėvu vienuoliu pranciškonu Gediminu Numgaudžiu kapinių teritorijoje rinko raudonikius ir baravykus. Pasak atsiskyrėlių, jie irgi dažnai grybauja kapinėse.

Vietiniai vadina tinginiais

Bendruomenei priklauso 50 hektarų iš valstybės nuomojamos žemės, tačiau jos nariai dirba tik apie 11 hektarų. „Atvykę į sodybą žmonės turi rasti natūralią, nepaliestą gamtą, o ne plytinčius bulvių laukus, todėl dirbame tik dalį žemės, – aiškino J.Klietkutė. – Aplinkui gyvenantys kaimiečiai nesuvokia, kad galima nedirbti žemės, ir dėl to mus vadina tinginiais”.

Šiomet bendruomenės nariai pasisodino bulvių ir pasisėjo miežių, įvairių daržovių. Atsiskyrėliai tvirtino, jog senas traktorius, kurį padovanojo vokiečiai, suteiktų daugiau rūpesčių nei naudos, todėl jį išnuomojo greta gyvenančiam ūkininkui. Už traktoriaus nuomą ūkininkas suriada žemę, padeda nuimti derlių.

Juokais save ūkvedžiu vadinantis

dažniausiai maitinasi daržovėmis ir kruopomis, o jei retkarčiais kas paaukoja mėsos, būna tikra šventė. Atsiskyrėliai juokėsi, jog žino tik du patiekalus – sriubą ir košę, geria ožkos pieną, arbatą.

„Neretai mes pritrūkstame net duonos, kurią išmokome kepti iš miltų ir vandens, o paskutines bulves ne kartą esame atidavę alkanam savo šuniui. Tačiau kitą dieną įvyksta stebuklas, ir užklydusi nepažįstama močiutė mums paaukoja bulvių ar pinių“, – sakė J.Klietkutė.

Klaipėdiškio klajonės

„Esu valkata iš prigimties, – neslėpė nuo pavasario Pakutuvėnuose gyvenantis 24 metų klaipėdiškis V.Ruikis. – Niekada nekenčiau taisyklių, todėl baigęs profesinę mokyklą pabėgau iš namų. Nuo to laiko visą gyvenimą buvau kelyje ir nakvodavau kur papuolė – parke, šieno kuptoje, laukuose po medžiais. Gėriaus, vogiau, vartojau narkotikus. Mačiau, kad smunku, tačiau nieko negalėjau padaryti”.

Buvęs narkomanas V.Ruikis sodyboje rūpinasi ožkomis.

kartą pajutau Dievą”.

Prieš porą metų Pakutuvėnuose surengtos ikonografijos stovyklos metu buvęs narkomanas išmoko tapyti ikonas. Darius aiškino, jog ikonu tapymas jam nėra menas: „Man jų tapymas reiškia buvimą su Dievu”.

Vasarą į Pakutuvėnuose rengiamas šeimų stovyklas atvyksta ir Dariaus mama. Ji moko stovyklautojus siuvinėti, austi gobelenus.

Įsikūrė kopolyčios palėpėje

Susitaikymo sodyboje vyrai gyvena ir miega bažnyčios kapinėse esančios kopolyčios palėpėje. Atsiskyrėliai tvirtino, jog jiems net į galvą nešauna mintis ko nors bijoti, nes daugumai jų kapinės suteikia dvasios ramybę.

Nerakinamoje kopolyčios palėpėje patiesta tik keletas čiužinių, prie kurių sukrauta menka atsiskyrėlių manta, ant sienų kabo šventųjų paveikslėliai ir rožiniai. Bažnytinis karsatas, kurį kopolyčios gyventojai rado palėpėje, nė kiek jų netrikdo, todėl ant karsto susikrauna knygas bei kai kuriuos daiktus.

tylių, absigyveno v.Ruikis.

Iki šios vasaros Pakutuvėnuose gyvenęs vienas vaikas, kuris nusprendė studijuoti kunigų seminarijoje, vasaromis miegodavo tvarte, šalia vištų ir triušių sukaltame mediniame gulte.

Moteris gyvena bažnyčioje

Bendruomenės taisyklės draudžia vyrams ir moterims gyventi po vienu stogu, todėl vienintelė nuolatine sodybos gyventoja J.Klietkutė įsikūrė nedidelėje bažnyčios zakristijoje. Prieš tai ji kurį laiką gyveno stovyklavusių skautų pastatytoje indėnų palapinėje, kurios viduryje buvo kurenamas laužas, o šalia laužavietės įrengti du gultai.

Sekmadieniais bažnyčioje mišias laikantis tėvas G.Numgaudis zakristijoje klauso išpažinčių, todėl moteris iki vakaro iš jos išsikrausto.

Zakristijoje prie sienos stovi senoviškas verpimo ratelis, kurį panorusiai išmokti verpti moteriai padovanojo kaimiečiai. „Rateliu dažniausiai verpiu šuns, kurį laikome, vilnas. Iš šuns vilnų visiems bendruomenės nariams numezgiau jau po kelias poras kojinių, – aiškino pašnekovė. – Mane, miesto vaiką, verpti išmokė greitame kaime gyvenanti močiutė. Ji kaip toj pasakoj prieš mane padėjo vilnų kalną ir liepė iki vakaro jas suverpti. Taip ir išmokau šio darbo”.

Žiemą šildosi akmenimis

Žiemą miegoti nekūrenamoje kopolyčioje šalta, todėl jos gyventojai vakarais virtuvėje ant krosnies įsikaitina po akmenį, kurį, suvynioję į rankšluostį, pasikiša po antklode. Įkaitintas akmuo šilumą skleidžia iki ryto, todėl kiekvienas atsiskyrėlis stengiasi išsirinkti kuo didesnį akmenį. Šios gudrybės bendruomenės narius išmokė senas alpinistas.

Kartais ant krosnies padėti akmenys perkaista, todėl juos išneša į lauką ir sumeta į sniego pusnį, kad atauštų.

„Porą kartų atsinešiau per karštą akmenį, todėl naktį atsibudau nuo svylančios antklodės kvapo, – juokė-

Maudosi eketėje arba kubile

Bendruomenėje yra tik vienas geriamojo vandens čiaupas, todėl jos nariai visus metus maudosi už kelių šimtų metrų nuo sodybos tekančioje Minijos upėje, kurioje žiemą išsikerta eketė. Jolanta pasakojo, kad kol gyveno Vilniuje, buvo amžina ligonė o kai pradėjo maudytis upėje, išgaravo visos ligos. Panerti žiemą į eketę atsiskyrėlei visiškai nebaisu, nes nebijoti šalčio jai padeda savižtaiga.

Žiemą broliai mėgsta maudytis kubile, kurį, pripylę karšto vandens, pasistato lauke ant sniego.

„Jūs net neįsivaizduojate, kokios tai fantastiškos maudynės, jų su niekuo neįmanoma palyginti. Guli kubile ir žiūri į danguj mirksinčias žvaigždes”, – juokėsi V.Ruikis.

Atsisakė baltos suknelės

Gegužės pabaigoje Pakutuvėnuose buvo iškeltos pirmosios vestuvės – aukso žiedus sumainė buvę bendruomenės nariai uteniškė Rima ir kretingiškis Rimas. Jaunoji griežtai atsisakė puoštis balta suknele, o po būvis didžiulėje palapinėje vyko be banalių vestuvių tradicijų.

„Į vestuves suvažiavo išsipošę tėvai ir giminės su mašinomis, o čia – tušti laukai, kažkokia karo virtuvė, – juokėsi J.Klietkutė. – Paskui visi apsiprato. Didžiausia mūsų dovana jauniesiems buvo pasidalijimas savo kūryba – dainomis, eilėmis, giesmėmis. Beje, gyvenant bendruomenėje atsiskleidžia žmogaus talentai, apie kuriuos gyvendami aname gyvenime jie net nenučiuokia”.

Vestuvėse buvo geriamas tik šampanas ir vynas, svečiams koncertavo krikščioniškos muzikos grupės „Šulinsy” ir „Bitės”.

Nors Rima į Pakutuvėnus atėjo nešina tik kuprinę, o Rimas – nedidelę dėžutę, dabar jaunavedžiai turi viską – butą Kretingoje, reikalingą buitinę techniką.

Birželio mėnesį Rietavo bažnyčioje susituokė dar viena buvusių bendruomenės narių pora.